

ΑΓΟΡΗ ΓΚΡΕΚΟΥ

‘Ο συμβολισμός. Μιά ανακεφαλαίωση*

Εχει παρέλθει ένας και πλέον αιώνας από την εποχή του συμβολισμού και ο απόηχός του δεν έχει εκλείψει. Στο πλαίσιο της μελέτης του 19ου αιώνα, της κατανόησης του 20ου, γίνεται μάλιστα τα τελευταία χρόνια μία προσπάθεια επανεξέτασης και έρμηνείας των συμβολιστικών αίτημάτων. Κυκλοφορούν λοιπόν βιογραφίες και αλληλογραφίες προσώπων της συμβολιστικής εποχής, επανεκδίδονται έργα χαρακτηριστικά ή από χρόνια ξεχασμένα. ‘Ο όρος «συμβολισμός» παραμένει άσαφής, εύελικτος, εξαιρετικά ευρύχωρος. Οί ειδικοί μιλούν για πολλούς συμβολισμούς: για έναν διευρυμένο συμβολισμό, τή φάση εκείνη της ποιητικής μοντερνικότητας ή όποια παρεμβάλλεται μεταξύ του ρομαντισμού και του υπερρεαλισμού και περιλαμβάνει έντυπωσιακά ονόματα (π.χ., Baudelaire, Mallarmé, Valéry)· για έναν πολύ έλαστικό συμβολισμό, πού εξαιρεί τά νατουραλιστικά έργα και περιλαμβάνει τό μεγαλύτερο μέρος της λογοτεχνικής αλλά και της εικαστικής και μουσικής παραγωγής από τό 1880 έως τό 1914, δηλαδή από τόν Villiers de L’Isle-Adam έως τόν Barrès και τόν Proust στή λογοτεχνία, από τόν Gustave Moreau και τόν Odilon Redon έως τόν Gauguin και τόν Rodin στίς καλές τέχνες, από τόν Wagner έως τόν Debussy και τόν Richard Strauss στή μουσική. Τήν παραπάνω έλαστική αντίληψη καλλιεργούν σήμερα πολλές ανθολογίες, βιβλία τέχνης και λευκώματα, καθώς και ή τρέχουσα τάση διασύνδεσης και συνεξέτασης των διαφόρων καλλιτεχνικών εκφράσεων.

‘Από τήν άλλη πλευρά, τά έγχειρίδια και οί ιστορίες της λογοτεχνίας αναφέρουν ως κυρίως ή καθαυτό συμβολισμό τή γαλλόφωνη λογοτεχνική ανανεωτική κίνηση των έτων 1885-1895, ή όποία εκδηλώθηκε μέ μανιφέστα, φιλολογικές διενέξεις και συγκεντρώσεις στά παρισινά καφενεϊα· ή κίνηση αυτή, προερχόμενη από τούς κύκλους της «παρακμής» (décadence) στήν όποία ανήκε αρχικά και ό Μορέας, υποστηρίχθηκε από πολυάριθμες περιοδικές εκδόσεις,¹ αναπτύχθηκε θεωρητικά στό φιλολογικό σαλόνι του

* Τό παρόν κείμενο αποτελεί μέρος διάλεξης πού δόθηκε σέ εκδήλωση του ‘Ιδρύματος Τάκη Σινόπουλου (Αΐθουσα του «Ίωνικού Συνδέσμου», 21 Νοεμβρίου 2001).

1. Τά μικρά περιοδικά της παρακμής είχαν προετοιμάσει τήν ύποδοχή του συμβολισμού,